

Implementera mera!

Vad krävs för att stärka utveckling och användning av ny teknik i syfte att förbättra prevention, diagnostik och behandling?

"Agenda för hälsa och välbefinnande" rapport 2025

Vårt mål är att Sverige ska vara konkurrenskraftigt i att utveckla och använda ny teknik som förbättrar prevention, diagnostik och behandling. Det är en prioriterad fråga för oss alla eftersom användning av forskningsframsteg i kombination med ny teknik är en nyckel till att kunna hantera ökad ohälsa, en åldrande befolkning och hälsokriser av olika slag på bästa sätt.

Mötet mellan behov som patienter och vårdprofessionen har, och de möjligheter som forskningsframsteg och ny teknik för med sig, är kärnan i det som kan förbättra hälso- och sjukvård och rädda liv. Det krävs nya kompetenser och mer kunskapsutbyte mellan tekniska och medicinska fält, hela vägen från forskning till implementering. Det behövs också välfungerande strukturer och arbetssätt som gör att nya tekniker och metoder snabbt kan komma till användning. Befolkningen förväntar sig att vården, i hela Sverige, implementerar kostnadseffektiva metoder och tekniker, samtidigt som de mindre effektiva fasas ut.

Den kompetens som krävs för att utveckla och använda ny teknik för att förbättra prevention, diagnostik och behandling är en begränsad resurs, även globalt. Det behövs därför konkurrenskraftiga förutsättningar att bedriva forskning, utveckling och implementering i Sverige.

Den nulägesanalys som medlemmarna i "Agenda för hälsa och välbefinnande" har gjort tillsammans visar att det behövs både stärkt kompetens och förändrade styrmodeller för att uppnå målet. Vi har därför utvecklat gemensamma åtgärdsförslag i syfte att åstadkomma förändringar som förbättrar systemet långsiktigt.

Agenda för hälsa och välbefinnande – ett samarbete mellan **FORSKA SVERIGE 15 ÅR** 2010–2025 och:

Sammanfattning av åtgärdsförslagen

För att mer effektivt kunna dra nytta av kompetens och drivkraft behövs ökad samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå. Arbetet behöver också kopplas till resurser och uppdrag som regeringen har möjlighet att ge, i syfte att framstegen ska komma patienter till godo i hela Sverige samtidigt som det stärker landets konkurrenskraft. Våra förslag presenteras under tre rubriker som beskriver syftena med åtgärdsförslagen och är tätt sammanflätade:

1. Stärk kompetensen att utveckla och använda ny teknik

Forskningen, utvecklingen och implementeringen som sker inom universitetssjukvården går under olika benämningar. I den här rapporten kallar vi dessa redan existerande verksamheter för "FoU-enheter". I Sverige bedrivs dessa verksamheter på ett sätt som leder till för många silos, när vi i stället behöver fler kopplingar mellan kompetenser.

Vi föreslår att regeringen ger universitetssjukvården riktade medel att stärka de redan existerande FoU-enheterna.

Genom riktade statliga medel för att aktivt kunna driva och stödja forskning, utveckling, implementering och uppföljning ska dessa enheter kunna utgöra en tydlig resurs till löpande vårdverksamhet. De bör samverka nationellt, dra ökad nytta av kompetenser utanför den egna verksamheten vad gäller ny teknik och vara en mötesplats för behovsägare, forskare och utvecklare.

2. Stärk de nationella processerna för implementering i vården

Om ett arbete genererar positiva resultat och nya metoder eller produkter bedöms vara kostnadseffektiva, så bör en process för nationell implementering starta. Det behövs en nationell struktur som ser till att kompetensen kring, och användningen av, ny teknik inte begränsas till universitetssjukvården och/eller vissa regioner.

Vi föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen ett uppdrag om ordnad implementering och uppföljning.

Uppdraget bör omfatta statligt stöd till regionerna för implementering och uppföljning av ny teknik för att förbättra prevention, diagnostik och behandling i hela landet. Ett sådant stöd bör vara både i form av kompetens och finansiering, med tydliga kriterier och krav.

3. Frigör regionernas drivkrafter för forskning och utveckling

För att både patienter, vård, akademi och företag ska kunna ta större del av och delta i utvecklingen måste förutsättningarna för vårdverksamheterna förbättras. Idag finns hinder i form av lagar, regleringar och budgetsystem som begränsar regionernas handlingsutrymme och incitament för FoU.

Vi föreslår att regionernas ansvar för forskning tydliggörs och följs upp, att de ekonomiska styr- och ersättningsmodellerna justeras, samt att juridiska avvägningar kring lagring och uttag av hälsodata harmoniseras.

Regeringen behöver verka för att regionerna ska justera ersättningsmodellerna för att främja utveckling och därmed stärka forskning, utbildning och innovation. Regionerna behöver säkerställa att anställda inom hälso- och sjukvården har tid, resurser och utrymme för deltagande i forskning, samt tillhandahålla forskningsstödande personal. Det behövs gemensamma riktlinjer och rutiner, som gäller i hela landet, för hur regionerna kan tillgängliggöra hälsodata för forskning, utveckling och beslutsfattande. Det behövs även nationella riktlinjer i flera frågor om dataanvändning. Dessa riktlinjer bör ligga i linje med det som krävs för förordningen om det europeiska hälsodataområdet (EHDS).

Tillsammans skulle ovan åtgärder stärka ett system där de nya tekniker som kontinuerligt utvecklas kan möta de behov vi har inom prevention, diagnos och behandling – idag såväl som i framtiden. Genom att dra större nytta av kompetens över region-, organisation- och disciplinränsar och skapa goda förutsättningar till långsiktigt samarbete, kan vi göra kloka kliniska val och öka både hälsa och välbefinnande i Sverige.

